

PREDICATORIULU SATEANULUI ROMANU.

SCRIERE PERIODICA

pentru

predici si alti articuli dein sfer'a basericésca.

FEMEI'A-VIRTUTE.

Cuventu funebreale rostitu la mormentulu D-nei **Alecsandrin'a Haralambu** n. **Magheru**, repausata in etate de 52 ani la 20 februarie 1877.

I.

Se privimu orizontulu, se sênte apropiarea unei aurori, eliberarea prin resemnatiune, prin lucru si bunetate, ajutorarea imprumutata, eliberarea prin sciintia, care pàtrundiendu legile omenimei si supunendu din ce in ce mai multu materi'a, va fundá demnitatea toturoru omeniloru si adeverat'a libertate. Se pregatimu, facîndu-ne detori'a, acestu paradisu alu viitoriului.

Renan.

Beata

Se te d'ogni dolor morte risana. Leopardi.

Unu fiuru rece cá ghiati'a, dorerosu cá disperarea si sfasiatoriu cá agoni'a strabatêndu animele nóstre, ne prevestí cá unu golu mare si pe care nime nu-'lu va mai umplé, s'a facutu in mediuloculu nostru. Norii s'au deschisu, angerulu nemilosu alu mortii atinse cu degetulu seu de focu fruntea pura si plecata a femeiei care, candu se va desceptá va fí devenitu angeru. Alb'a porumbitia sbóra pe sub cupol'a azura a ceriuriloru, si corulu ange-

rilor si harpele ceresci trimitu inaintea ei divinele lor armonii.

O fintia nobila, o femeia de elita, dispore din rându-rile noastre; unu sufletu mare si domnedieescu 'si reie sborulu in regiunile ceresci, unde se va confundá in veci cu Domnedieu.

Esista o flóre, pe care botanistii o numescu *valisneria spiralis*, traesce pe fundulu gârleloru, dar' candu sosese tempulu amorului parasesce recoritoriulu seu patu, se redica de-asupr'a apei cá se guste si se se imbete de lumina, de caldura si de amoru. Asia traesce omulu pe pamentu pana candu se redica in sferele eternei lumini si victi, unde se va bucurá de eternulu amoru, de Ddieu.

Déca barbatulu este o trestia gânditóre, cum a dîsu Pascal, femeia este o flóre gânditóre, cea mai sublima opera a creatiunei, si amêndoi: barbatulu si femeia sunt plante ce resaru pe pamentu cu destinatia cá se inforésca in ceriu.

Déca o fintia ce iubimu parasesce acestu pamentu de suferintie cá se se inaltie in sorele eternei iubiri si fericii, de ce se nu fimu veseli? Déca acest'a este destinulu nostru pentru-ce se plangemu finti'a care ne parasesce?

Vai! candu radiele ce ne incaldira si ne luminara se stingu, intunereculu si frigulu le ie loculu; intunereculu adeca doliulu si lacrimel, frigulu, adeca o viétia fora flori si parfumuri, fora surisuri si sperantie. Éta pentru-ce plangemu pe cei ce ne abandona.

Dar' cene a fostu acésta scumpa fintia ce ne dîse adio pentru totu-dé-un'a? Toti o cunóscemu, — o cunosc toti aceia, pe cari serac'a si suferinti'a i-au apropiatu de dens'a. In mediuloculu D-vóstra vedu femei si barbati,

copii si veduve pentru cari repausat'a a fostu o mama, o provedintia.

Dómn'a *Alecsandrin'a Haralambu* a fostu bunetatea, sacrificiulu, virtutea sculptate in femeia; in ea fura condensate cu distinctiune tóte virtutile cari santifica fiint'a umana si o apropia de D-dieu.

Intielegu cine ai fostu, tu, femeia santa, sciu ce ai facutu, pentru ace'a me inchinu cu respectu inaintea umbrei tale!

Ai fostu abnegati'a si sacrificiulu eternu a tuturoror satisfactiuniloru vulgare ale sufletului si sêmtiuriloru pentru sant'a satisfactia a virtutiei; ai fostu consacrarea esistentiei tale la cultulu unei vointie vaste si inteliginte, a unei aspiratiuni mari si generóse; ai fostu forti'a sufletului si tendinti'a lui de a se inaltá la celu mai sublimu punctu pentru cá se poti semená pe unu campu mai intinsu benefacerile animei tale angeresci. Femeia superioara, ai adóratu pe D-dieu, ai iubitú opurile lui, si in tene inas-ti, in deaprópele teu tu vedeai lucindu radiele eternei lumini, purele radie ale Domnedieirei. Nepatata si buna doriai cá fiacare omu se fia bunu si curatu cá si tene, cá se poti adorá in elu pe D-dieu. In sufletulu teu ai redicatu unu altariu pentru tóte aspiratiunile cele mai sante si in marea trebuintia de iubire ti-ai fí deschisu bucurosu pieptulu pentru cá se intre in elu tóte obiectele dorintieloru tale nemarginite, a casteloru tale simpatii.

Ai fostu ambitiunea generósa, credinti'a, cultur'a, moralitatea, in fine tóte formele ce ié Divinitatea pentru cá se se manifeste in omu pe pamentu.

Candu atomii materiei combinandu-se s'au unitu cá se formeze frumós'a fiintia ce s'a numitu *Alecsandrin'a Haralambu*, Domnedieu din ceriu tramise pe pamentu bunetatea

sî virtutea cá se locuiesca: un'a in anim'a, alt'a in sufletu ei. Anim'a si sufletulu *Alecsandrinei Haralambu* au fostu unu altariu puru si santu, demnu de D-dieu. Despre ea se póte díce ace'a ce Enricu Heine a dísu despre Spinoz'a: „viati'a-i privata a fostu fora blamu, a remasu curata si fora pete cá insusi Christosu.“

II.

Alecsandrin'a Haralambu s'a nascutu la 17 Martiu 1825 in comun'a Bârzeiu, vechi'a proprietate a Magheriloru. Studiile si-le-a inceputu in orasiulu Têrgu-Jiu. Pasionata pentru sciintia a invetiatu in pensionatu pana in etate de 23 de ani, unde s'a distinsu prin modesti'a, talentulu si conduit'a s'a esemplara. Femeia de talentu si-a imbogatítu spiritulu cu multe si variate cunoscintie, invetià limbele europene culte: francesca, italiana, anglesa germana si gréca, dar' iubiá cu pasiune limb'a mamésca.

In 1844 a publicatu in romanescce opulu lui Marmontel: *Belisariu*. In dedicati'a ce o facú principelui Domnitoriu G. D. Bibescu se esprima astfeliu:

„Toti te-au salutatu, si in aclamatiile bucurfei generali se perdé si erá de prisosu glasulu unei slabe si timide copile care, in pacea unui pensionatu, nu cunósce nimicu din acestu fluxu si refluxu alu unei màri, peste care Mar'a Ta cá unu indemánaticu capitanu, ai luatú cârm'a vase-lui spre a-lu aperá de valurile ce-'lu amenintia. In órele recreatiei mele am tradusu pe *Belisarie*, care figuréza in istoria cá o trista emblema a virtutiei reu cunoscute. Eram In. Dómne cu pén'a in mana si versámu o lacrema ferbinte si nevinovata asupr'a umilitei mele traductii, candu resu-netulu veseliei generali a strabatutu pana in loculu retra-

gerei mele, si candu conscolarele 'mi strigara: „traiésca printiulu!“ repetiendu sî eu strigarea generale in aceeasi vreme amu inchinatu acésta modesta ostenála M. T'ale.“

„Te salutu la suirea pe tronu si-'ti urezu a te invrednicí D-dieu cá se *aduci legile a fi asilu si resbunare virtutiei si capacitatiei reu-cunoscute*. Ferice ca copilulu obscuru ce conducea orbi'a sî caruntetiele eroului acestei scrieri, deie Domnulu se deschidiu ochii si se me desceptu in marea fapta a M. Tale, in ace'a epoca dorita, *in care dreptatea se fia o detoría, onórea unu meritu, sciinti'a o recomandatie si capacitatea insocita de paz'a legiloru unu dreptu recunoscutu*.“

Câta modestia, câta gentilétia si intieleptiune in acésta dedicatiune!

Cu privire la acést'a nemoritoriulu *I. Heliade Radulescu* parintele literaturéi romane i-a adresatu o lunga si importanta scrisóre, din care estragu câtev'a frase:

Dómn'a mea! „Incarcarile D-tale cu traducti'a unei carti atátu de folositória suntu o proba de inaintarile ce ai facutu in studiu si principiile sanetóse primite in cas'a parentiésca si in pensionatu... Ah, *Dómn'a mea!* me rósiescu de o santa manía, candu vedu cà trebue se me adresezu càtra o copila din pensionatu cá se potu fi intielésu in desonórea secolului nostru.

'Ti laudu, jun'a mea Domnisióra, eroic'a si intielépt'a cutezare, prin care dai Româniloru o traductie atátu de folositória. Te felicitu de frumosulu inceputu si-'ti urezu a poté se urmedî sî mai departe cu asemeni lucrari folositória natfei si dumnitale de multa lauda.“

A studiatu si a cetitu pana la móрте. In 1848 ideile revolutiunei române o electrisara. La Caracalu candu *Eliadu* cu *Golescu*, *Tel*, *Plesioianu* si *Pop'a Siapca* veniva dela

Izlăzu si se unira cu *Magheru*, Dómn'a *Alecsandrin'a Haralambu*, atunci *Alecsandrin'a Magheru*, primí pe căpii revolutiunei cu o vorbire plina de nobili sentimente si de celu mai santu patriotismu, le presintă primulu drapelu si esiarpe tricolore.

Erá frumósa si superba acésta juna imbracisiandu revoluti'a nascúnda, consolându-o si suridíndu-i cu dulcétia si sperantia! In acele momente se asemená cu nobil'a si marea dómna *Roland*, ace'a care in Parisu a veghiatu lángha leagánulu libertatiei franceze in 1789. *Ea* a fostu anim'a si spiritulu, generalulu *Magheru* fu man'a si forti'a; *ea* a fostu geniulu inspiratoriu, gen. *Magheru* vitézulu care a executatu. Ei s'au completatu unulu prin altulu contribuindu amendoi la regenerarea patriei române.

Dupa caderea revolutiunei ea plecà in esiliu impreuna cu venerabilulu seu parinte, unde traí aprópe 10 ani; se stabilí in Vien'a si se dedicà cu totulu studiului. Aci erá angerulu consolatoriu alu Româniloru, cari pe atunci se aflau in Vien'a. A incuragiatu si ajutat pe regretatulu *Martianu*, pe Papiu *Ilarianu* si alti Români de peste Carpati. Totu aci s'a ocupatu cu crescerea multu iubitului seu frate, capitanulu *Romulus Magheru*, pentru care a fostu mai multu decâtu o sora, a fostu o mama. *Ea* i-a sàditu in anima seménti'a onórei si a iubirei, calitatile omului bunu si onestu. Acest'a prin atasiamentulu si iubirea s'a i-a indulcitu in câtu-va amaratiunea esiliului. Iubirea ce a unitu aceste dóue fiintie fú asiã de mare, asiã de santa; nu o sora, nu o mama, ci o divinitate iubiá *Romulus* in *Alecsandrin'a Haralambu*.

Iubirea si dorulu tiei erau asiã de mari in anim'a ei, cà in totu tempulu esiliului *a portatu doliulu*. Din asta cauza nu s'a maritat, refusandu tóte frumósele partide ce

i s'au presintatu. Amorul patriei î-i umplé astfelu anim'a cà nu mai erá locu intrêns'a si pentru alta pasiune. Din Vien'a intreprinse mai multe voiajuri in Europ'a impreuna cu regretatulu si fericitulu seu frate *Giorgiu Magheru*. A cerutu de repetîte-ori permisiunea de a-'si revedé tiér'a, dar' i-s'a refusat. Ér' la 1858 portîle tierei deschidiendu-se inaintea venerabilelui seu parente, *Alecsandrin'a Magheru* reintra in tiéra, revede pamentulu ce a iubitulu pana la idolatria.

Acumu cedà... si se marità cu marele logofetu alu credentiei, colonelu *Dumitru Haralambu*, care morí la 1867. Avú doi copfi, o fetitia ce morí, si unu ffiu pe Mihaiu.

Viéti'a ei fú o viétiá de lupte si sacrificiu, tóte suferintiele omenesci au lovit'o si i-au sfasiatulu anim'a, dar' ea le-a suportatu cu resemnatiune, si neci unu cuventu de revoltare contr'a destinului ori contr'a lui D-dieu n'a esítu din gur'a ei. Sufletulu ei erá mai forte decâtu materi'a. Neci odata calomni'a nu s'a atinsu de buzele ei curate. A fostu un'a din acele matróné venerabile, cá si cari nu gasimu decâtu in tempulu Republicei romane.

Cá mama fú o *Cornelia* a Grachiloru, cá femeia modelu de virtute, cá romana modelu de patriotismu. A luatu parte cu anim'a si cu fapt'a la tóte miscarile nationali, a iubitulu pana la adorare tiér'a si Romanismulu si n'a crutiatu neci unu sacrificiu candu se tratá de Romani'a si viitoriulu ei. Erá republicana sincera si devotata. „*Romanismulu, 'mi dîcea ea adese-ori, nu va triumfá decâtu prin virtute si prin sciintia. Aru trebuá cá junimea romana se nu uite acés'ta. Rom'a a devenitu mare prin virtutile severe ale cetatieniloru sei. De si junimea de astadi in mare parte este egoista si materialista, totusi crediu in marele viitoriu*

alu Romaniloru. Eu nu voiui traí se vediu ace'a dî frumósa, dar' o presintu.“

Decâte-ori vorbiá de tíera si viitoriulu ei, vocea i se aprindea, faci'a-i se luminá, femeia cu slabitiunile ei disparé, nu remanea decâtu *Roman'a* ardinte, passionata, tóta anima si sufletu, amoru si sacrificiu pentru tíera.

In 1870 cu ocasiunea serbarii dela Putn'a in memori'a lui Stefanu celu mare a oferítu unu frumosu si bogatu drapelu, care adí acopere morméntulu santului erou. In anulu trecutu a contribuitu pentru redicarea unei statue in Iasi in onórea marelui Domnu. A datu premii pentru elevi si eleve, bani pentru societatile de lectura din tóte partile locuite de romani, a inzestratu fete serace, a imbracatu copfi orfani si seraci, a ajutat pe veduve, a datu neincetatu, a facutu binele cu amendóue manile, dar' astfeliu, cá drépt'a se nu scé ce face stâng'a. Si câtu bine ar' fi mai facutu acésta santa femeia, pe câtu nefericiti ar' mai fi consolatu, pe câtu juni ar' mai fi sustienutu la studiu, déca mórtea nu ar' fi smulsu-o din mediuloculu nostru!

Consciinti'a, legile moralei ne spunu, cà fiecare este obligatu a-'si face detorí'a, si noi stimámu pe omulu detoríei, dar' fruntea ni se pléca cu respectu inaintea acelor'a cari facu mai multu de câtu cere detorí'a, si *Alecsandrin'a Haralambu* a facutu totu-de-a-un'a mai multu de câtu ceré detorí'a s'a; si ace'a ce trece peste detorí'a este sacrificiu, este unu faptu ce aproia pe omu de D-dieu.

Din candu in candu, Cerulu trimite pe pamentu câte o fiantia cu destinati'a si misi'a cá se propage virtutea si se sustiena onórea si devotamentulu. Acesti apostoli ai virtutii si-'i alege adese-ori intre *femei*. *Repausat'a* a fostu un'a din aceste femei alese alui D-dieu,

• Fericita famili'a ce are o astfeliu de mama, fericita

societatea ce poseda o asemenea femeia, fericita tiér'a ce a nascutu o asemenea fiica!

Nobila si santa femeia! tu ai plecatu lasandu unu betranu tata alu carui razimu si consolare ai fostu; unu ffiu pré iubit, speranti'a venitoriului teu; — unu frate ce te idolatrá, unu veru, o cumnata, si nepoti, acaroru provedintia erai in asta lume, — lasi rude, amice si amici, acaroru bucuría si mandría erai.

Déca mam'a transmite copfiloru propri'a viétia si cu torintele ei unu focu de iubire ce nu se stinge neoi odata, déca mostenirea vietiei si a iubirei celei mai sante si mai ardinti léga pe mama de copilu cu o legatura indisolubile, tu poti fi mândra de copilulu teu. Ffiulu teu, fratele teu, verulu teu, nepotii tei voru fi demni de tene; ei te voru face se semti in ceriu bucuría cá mostenirea afectiunei si a onórei ce le-ai transmisu, nu s'a perduto. — Mam'a este provedinti'a copfiloru, ea sacrifica totu ce are mai bunu si mai scumpu pe pamentu pentru fericirea loru; dar' atunci candu mórtea neinduplecata ié pe mama, ce face copilulu ce remane singuru? Umbr'a mamei, sufletulu ei 'lu insotiesce pretotindeni, 'lu consiléza si-'lu protege.

Scumpe copile, dulce frate si amicu, *Mihaiu*, me adressediu la tene. Tu intielegi, tu semti perderea ireparabila ce ai incercatu. O mama divina cá a ta nimene si nimicu nu o póte inlocuf. Ffi demnu de dens'a, de numele ei, fá prin conduit'a ta cá ea din ceriu se fia mândra si se tresalte de bucuría pentru tene. Cuvintele santei tale mame, consiliiele ei intielepte se resune pururea in anim'a ta, in sufletulu teu cá o armonía cerésca, redica unu altariu in pieptulu teu pentru memori'a mamei tale, devina ace'a ce dèns'a ar' fi voitu cá se devini: „*romanu înainte de tóte si omu alu onórei si detoriei.*“

Nu esti singuru care plângi, care ai ramasu orfanu, suntu și alti nefericiti si acestia te iubescu, voru fi cu tene, te voru sustiené in calea vietiei. Ei suntu fratii tei de dorere si iubire, se nu te despartiesci de ei neci odata. Ascuta pe bunulu teu mosiu, iubesce-lu, respectà-'lu, si sant'a ta mama te va benecuentá. Se fii in viitoriu cá si pana acum, amiculu devotatu, fratele mai mare alu veriloru tei, carii adî suntu de doue-ori orfani.

III.

Candu o persóna ce iubimu ne ofere o flóre, o mirosimu si parfumulu ei remane cu noi si dupa-ce ne-amu despartitu. Cátu de pretiósá si delicata este acésta esentia a floriloru care se separa de corola, se atasiéza de mân'a unui amicu si-'lu urméza pretotindeni amintindu-i frumusetiele florii ce iubescu si facându-lu se o dorésca! Parfumulu este sufletulu floriloru, suvenirulu este parfumulu sufletului nostru. Suvenirulu unei fintie iubite este partea cea mai delicata, cea mai dulce si mai santa a animei nóstre, care se desface cá se se unésca cu o alta anima sora si se o insociésca pretotindeni.

Suvenirulu teu, nobila umbra, nu ne va abandoná neci odata. Tu te-ai dusu, dar' memori'a ta va traí pururea vía in animele nóstre. Parintele teu, fíiulu, fratele si verulu teu, cumnat'a si nepotii tei, rudele, amicele si amicii tei iubescu si voru iubi eternamente memori'a ta. Ori ce idea nobila, ori ce fericire copilulu teu, fratele teu, o dedica mamei, sororei loru; ori ce aspiratia la bene, ori ce actiune generósá verulu teu, nepotii tei, si eu, amiculu teu, o vomu dedicá memoriei tale. Mormentulu teu neci odata nu va fi veduvu de lacrimi si de flori.

Adu-ti aminte de scump'a ta tíera, róga-te pentru ea; adu-ti aminte adese-ori de acei'a pe cari í-i lasi in lacrimi;

revinà între noi, în cas'a ta, în grădin'a ta, lângă copilulu
teu, între rudele și amicii tei. Descinde, descinde și ne
consóla! Tu ai fostu bună și generósa, vei fi bună și de
aci înainte, și nu vei rumpe de totu sant'a legatura ce
te-a unitu cu noi. Revino și consóla pe betranulu teu *tata*,
pe idoliu afectiunei tale: *Mihaiu* și *Romulus*, pe bunulu și
inconsolabilulu teu *Floru*, pe serman'a ta *Lin'a*; consóla
pe amicii și amicele tale, pe bun'a ta amica *Efim'a Opranu*,
pentru care mórtea ta, este o pierdere ireparabile, unu
doliu fora margini și fora finitu. Consóla-ne pe toti și ne
spune că mórtea nu este nimicire, ci transformare, per-
fectionare, fericire.

Primesce, scumpa umbra, solemn'a nóstra declarare:
'ti promitemu, 'ti juràmú serbatoresce toti ai tei, că suve-
nirulu teu afectuosu 'lu vomu închide în animile nóstre
triste și tacute, cum se închide o esentia scumpa într'unu
flaconu, și 'lu vomu apropiá de buzele nóstre în dñle de probe
și nefericire pentru-cá se ne dèie consolarea și forti'a, dulcile
visuri ale trecutului, uitarea presintelui, speranti'a și curagiulu!

Adio! genuunchii nostri se pléca, buzele-mi tremura
pronuntiandu acestu teribilu cuventu: adio fora revedere!
Inca o privire, inca o coróna de flori și adio! Toti cari
te-amu iubitú vomu depune la petiórele tale o urna fune-
brale cá emblema a eternului nostru doliu.

Repauséza în pace, umbra marétia!

Te iubimu! Adio!

. . . . Il loco.
Acui movi, è sotterra:
Ivi fia d'ogni tempo il tuo soggiorno,
Forse beata sei, ma pur chi mira.
Seco pensando, al tuo destin, sospira. [Leopardi].

D-r. I. C. Dragescu.

Craiov'a, 23 Februaru 1877.

Preparatiunea trupurilor mortilor pentru inmormentare.

— STUDIU LITURGICU. —

— *Premiatu cu diece galbeni imperiali.* —

(Fine).

5. Priveghiulu langa cadavru pana la or'a inmormentarii.

Cum stà acole trupulu vescedîtu, ca unu arbore smulsu din radecina si trentitu la pamentu ⁹⁰⁾, cu carnea consumta in foculu fortunelor mortii, cu buzele inchise ⁹¹⁾, fora sentiu, fora ~~B~~potere, repausatulu — precum ~~ai~~ieptaseramu in punctulu precedinte — pare a ne strigá dela pragulu eternitatii cu Jobu celu amaritu: „Indurati-ve spre mine, indurati-ve, incai voi amicii mei, càci man'a Domnului m'a atinsu pre mine“! ⁹²⁾

Sî vinu consangeniî sî se aduna amicii cu doliulu in sufletu, ca se 'lu planga, sî plangandu-lu forulu ddiiescu in priveghiu constante pana la or'a inmormentarii, prin rogatiunile lor. ⁹³⁾

Sacra datina, care ne remane ereditate cá una scumpa relicvia dela stramosii nostri, crestiniî primi, cari adunati

⁹⁰⁾ „Destruxit me undique, et perco et quasi evulsae arbori abstulit spem meam.“ [Job. XIX. 10.]

⁹¹⁾ „Consumptis carnibus, adhaesit os meum.“ [Job. ib. 20.]

⁹²⁾ „Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.“ [Job. ib. 21.]

⁹³⁾ Sustinete hic... et vigilate. [Marc. XIV. 34.]

la casa de gele, petreceau priveghiandu in giurulu celui repausatu dî sî nopte, in rogatiune sî viersuire de psalmi.

Astfeliu reporta s. *Augustinu*, cã repausandu mama sa, s. *Monic'a*, *Evodiu* apucã psaltirea, sî incepú a psalmi cantandu, sî toti casnicii i respundeau: Indurare si judecata voiú cantá tîe Dómne! ⁹⁴⁾ Despre s. *Fulgentiu* cetimú la biografulu lui, cã espunendu-i-se cadavrulu in oratoriulu monastirei, fusera invitati preotii sî monacii, a priveghiá in giurui tota nopte in psalmi, imni sî cantece spirituale. ⁹⁵⁾

Despre s. *Macrin'a* scrie s. *Gregoriu din Nis'a*, cã pana sunau langa cadavrulu ei cantarile fetioreloru mestecate cu lamentarile loru doliose, din partile vecine concurse atát'a publicu, incãtu erá angusta cas'a a-i cuprinde; si terminatu priveghiulu de nopte in cantari de psalmi, pe la murgitulú dílei viersuirea psalmiloru nu se potea face, fora a ff intrerupta, turbata, de multímea barbatíloru si a muieriloru, cari se adunaserá din tote partile vecine. ⁹⁶⁾

Sî *Eusebiu* vine a constatá aceasi la mortea imperatului *Constantinu*, care espusu in baserica cu una pompa,

⁹⁴⁾ „Ubi Monica efflavit spiritum psalterium arripuit Evodius; et cantare coepit psalmum, cui respondebamus omnis domus: Misericordiam et iudicium cantabo tibi Domine! [S. Aug. Confess. IX. 12.]

⁹⁵⁾ Corpus ... in oratorio monasterii constitutum, tota nocte illa in psalmis, hymnis et canticis spiritualibus vigilare monachos simul et clericos invitavit.“ [Vit. S. Fulgent. apud. S. 1. Jan.]

⁹⁶⁾ Dum haec agebamus, et virginum cantu lamentationibus commixto resonabat locus, fama nescio quomodo undique diffusa, omnes finitimi ad funus confluerunt, adeo ut concurrentes vestibulum non caperet. Cum igitur nocturna pervigilatio, ut in martyrum celebritate, canendis psalmis perfecta esset, confluentium vicinis e locis omnibus virorum et mulierum multitudo psalmodum decantationem fletibus interpellabat“ [Greg. Turon. De vita Macrinae.]

⁹⁷⁾ Admirabile spectaculum videntibus exhibuerunt, quale in

cum nu s'a mai vediutu su radiele sorelui neci odata pe pamentu, multîme de onoratori lu padiau privighiandu dîle sî nopti. ⁹⁷⁾

Voiti sensulu? Ni-lu arata s. Joanu g. d. a., candu observa, cã psalmii, rogatiunile nu se facu, ca se erumpemu in plansete sî espeptorari de indignatiune, — ci ca se intonãmu multiumita sî lauda lui Ddieu, care primí pe repausatulu in bucurí'a casei sale ⁹⁸⁾, spre a-i pune pe frunte coron'a invingerii, liberandu-lu de ostenelele, de luptele sî periclele vietii ⁹⁹⁾, dorindu-ne, esorandu-ne dupa cuvintele lui *Dionisu Areopagu*, sî noue acusi asemene sorte, asemene marire ¹⁰⁰⁾; sorte fericita, marire neasemenata, la care ca se potemu ajunge sî noi odiniora, se stamu ca osténulu postatu la panda, purure destepti, purure priveghiandu. ¹⁰¹⁾

Ce ne mai trebue documinte?! Sî cu privire la priveghiu, sî cu privire la sensulu lui. Martura ni este tota anticitatea crestina; martura datin'a pastrata cu scumpatate pana in dîlele nostre in tote partíle, unde traesce poporul evangeliei, ca una prea frumoasa sî laudabila traditiune.

nullius unquam funere sub solis huius radiis inde a mundi constitutione super terram visum est plurimi circumeuntes noctes ac dies vigilanter (corpus) custodiebant. [Euseb. De vita Constant.]

⁹⁸⁾ Psalmodiae, preces non adsunt ut fleas, moereas, et indigneris, sed ut gratias ei agas, qui defunctum accepit. [Chrysost. hom. De dormient.]

⁹⁹⁾ Annon Deum glorificamus, et gratias agimus, quo eum, qui exessit, iam coronaverit? quod a laboribus liberaverit? [Chrysost. hom. 4. in ep. ad Hebr.]

¹⁰⁰⁾ Propinqui eius, qui defunctus est, pro iure divinae propinquitatis ac morum similitudine beatum ipsum praedicant, quod ad optatum victoriae bravium pervenerit, atque sibi similem sortem optant. [Dion. Areopag. De eccl. Hier. VII.]

¹⁰¹⁾ Beati servi illi, quos curis venerit Dominus, invenerit vigilantes. [Luc. XII. 17.]

Pastratu-s'a ore pana astadi?

Cum? — Asia ore precum ni o-au lasatu strabunii in esemplulu loru maritu? Curata? Santa? mangaiatoria? impunatoria sî edificatoria?!

Cine va mai conosece datin'a santa a strabuniloru nostri crestini in acele ospetie de beutu si de mancatu, in acele conventicule de lepetiri triviale sî de escesuri frivole, cari se insceneza astadi in casele mortîloru nostri?! in cari tote suntu iertate, numai rogatiunea eschisa, numai pietatea esilata!

Asia dar' adormirea confratîloru nostri in locu de a ne petrunde sî a ne miscá spre indurare catra sufletele loru, pentru de a pledá la Ddiu in interesulu causei loru, cu puterea rogatiuneloru nostre ferbinti, — si spre indurare catra sufletele nostre, — cari acusi voru stá sî ele tremurandu la portele eternitatii, pentru de a le portá cu vigilare neadormita ca odiniora s. Davidu in palmele nós-tre ¹⁰⁹), ferite de peta lumésca, amblandu in odorulu perfeptiunei crestine; se ne deservesca inca de ocasiune, a nutrí era la noi sensualitatea? a satisface pofteloru patimasie? a mai crestá pe vergeu'a socotei nostre pecate, cari ne pregatescu perirea?! Tristu testimoniu alu decadintiei morale a epoei in care traimu!

Combateti ven. preoti! acestu veninosu abusu, combateti acesta deploranda degenerare dela datinele sacre strabune, cu tota energi'a, cu totu zelulu. O societate bolateca, inveninata reclama intercesiunea vostra: tindeti-i man'a, salvati-o! — —

¹⁰⁹) „Anima mea in manibus meis semper.“ (Ps. C. XVIII. 109).

Sî acum dupa ce dedi cursu liberu dorerei, in care mi-se cufunda sufletulu la privirea tristului tablou, ce mi-lu infacisia priveghiurile indatinate astadi, grabescu a inchiaia.

Éca am scosu on. lectori! numai una mica petricea din mosaiculu admirandu alu ritului nostru: ceremoniele, indatinate la preparatiunea trupuriloru pentru înmormentare; sî cu ce mangaiere si mîndria implu si aceste sufletele nóstre vediendu, cum primite din traditiunea primeloru generatiuni crestine, ele porta asuprasi sigilulu secleloru, venerande nunumai dupa sensulu sî destinatiunea, ci sî dupa caracterulu anticitatii, ce li este imprimatu. Au nu cauta se ne plecamu naintea loru cu reverintia sî se le imbratiosiamu cu caldura, recunoscundu cu tenerulu Sturza repausatu vai! in florea vietiei, (cà precum in tota liturgi'a nostra, astfeliu si in aceste — melodi'a credintiei, sperantiei sî iubirii stramosiloru suna in urechile nostre, care si-afila resunetulu in secelele cele indepartate ale trecutulu crestinu. ¹⁰³⁾)

J. P. Somesianulu. *)

¹⁰³⁾ „Toute cette divine Liturgie n'est que la melodie de l'amour de la foi et de l'espérance, qui ressuscitent les échos lointains du passé“. [Considerations sur la doctrine et l'esprit de l'église orthodoxe par Alexandre de Stourdza a Stuttgart 1860.]

*) Voiendu a satisface dorintiei esprese a mai multoru preaven. lectori ai nostri, insemnamu cà scrietoriulu Studiului liturgicu premiatu (*J. P. Somesianulu*) este cunoscutulu scrietoriu si oratoriu basericescu M. D. **Justinu Popflu**, — care, rogatu de noi, ne-a promis a publicá in foi'a nóstra sî a dóu'a parte a acestui studiu liturgicu, ce va tractá: *insusi actulu înmormentarei esecutatu prin baserica.*

Predica la serb. inaltiei D. N. Is. Christ. la ceriu.

*„Domnulu Isusu, dupa-ce a graitu cu invetiaceii sei,
s'a inaltiatu la ceriu si siede de-a drépt'a lui
Domnedieu.“ Ev. Marcu c. XVI. v. 19.*

Santulu Evangelistu Marcu ni enaréza in evangeli'a s'a, unde vorbesece despre inaltierea lui Isusu la ceriu, mai antaiu imputarea ce o facú Acest'a invetiaceiloru pentru necredenti'a si impetrirea animei loru, fiendu cá n'au fostu credintu celor'a, cari li vestirà cá au vedintu inviarea lui cea marita, — dupa ace'a ni spune porunc'a de a merge in tóta lumea si a predicá evangeli'a la tóta faptur'a, cá asia prin acestea se-si coréga slabitiunea si necredinti'a, cari le'au fostu manifestatu mai 'nainte facia de dânsulu; in urma enaréza — cum se inaltia inaintea loru la ceriu si se duce in sinulu Parintelui seu cersescu — cá asia se-i indemne prin o priveliste atâtu de mangaiatória a nu se teme, ci se dé pieptu cu tóte fortunele lumei acesteia, nisundu astfelu a urmă prin „focu si prin apa“, prin cruce si prin mórte, cu pasi neobositi domnediescului loru conducatoriu, carele — cá capulu loru li-a premersu astadi — intru imperatf'a marirei pentru de a trage sî pre medulariele sale cele credintióse acolo unde siede de-a drépt'a lui Domnedieu, plinu de onóre si marire.

Si intru adeveru, cá n'a remasu fora de fruptu acést'a intemplare — acést'a minune marétia — facia de ss. apostoli, càci acesti'a in locu de a se intristá preste despartîrea Invetiatoriului loru „s'au intorsu“ — precumu ni spune santulu Luc'a in sant'a Evangelia de astadî „la Jerusa-

limu cu bucuría mare si erau totu-de-a-un'a in baserica laudandu si binecuventandu pre Domnedieu.“¹⁾

Oh de ar' produce si in noi asemenea indemn, asemenea bucuría, diu'a de astadi, in carea s'a prémaritu Isusu Christosu — Domnulu, capulu si conducatoriulu nostru intru imperati'a ceriului — de-a drépt'a lui Domnedieu! — Oh! de ne-amu întorce sí noi cu bucuría mare la Jerusalimulu pamentescu, la baseric'a, la legea, la porancile, la calea Domnului, pre carea usioru amu ajunge si amu intrá sí noi pre porti'e ceriului, cari ni s'au deschisu astadi! Cáci astadi este diu'a, in carea amu recapetatu dreptulu de cetatieni in raiulu cerescu, in carea amu primitu prin iubirea lui Isusu Christosu mai multu decâtu ni-a rapitu poterea diavolului. Acest'a, — diavolulu — ni-a scosu prin insielatiune din raiulu pamentescu, dar' Ffiulu lui Domnedieu, ni-a introdusu érase acolo, — ce dîcu? — nîa facutu de impreuna mostenitori ai imperati'e sale ceresci. Diavolulu a atrasu asupr'a nóstra man'á cea drépta alui Domnedieu, dar' Isusu Christosu astadi s'a facutu tocm'a pentru ace'a mediulocitoriulu si intrevorbitoriulu nostru la Tatalu seu si la Tatalu nostru, la Domnedieulu seu si la Domnedieulu nostru. Dreptu ace'a, veniti I. m.! veniti Iubiti crestini! se luámu in socotintia mai de-aprópe astadi la serbarea Inaltiarei Dlui nostru la ceriu pre acest'a-si pré-maritu Domnu alu nostru, mai virtosu din doue puncte de vedere: a) cá pre mediulocitoriulu nostru celu puternicu si credentiosu, carele e gata in totu tempulu a ne ajutá in calea nóstra catra ceriu, b) cá pre resplatitoriulu celu

¹⁾ Ev. Luc'a c. XXIV. v. 52, 53.

marinimosu (darnicu) alu osteneleloru si alu lucrariloru nóstre.

I.

„Eu sum calea, adevverulu si viéti'a“ — díse odinióra Isusu catra invetiaceii sei — nimeni nu póte vení la Tatalu decátu prin mine“¹⁾ cá si candu ar' fí voitu a díce: pre ace'a cale trebuie se mergeti, carea v'am aretatu eu prin esemplele mele; mie trebuie se-'mi credeti cá adevverului celui vecinicu — tóte câte v'amu invetiatu pre voi; de mine trebuie se ve tieneti cá de viéti'a darului, déca voiti a ajunge la viéti'a de veci — in locuintiele Parintelui meu. Asia este, I. m.! pana candu vomu amblá sî noi pe calea aretata nóue prin fapta si cuventu de domnedieesculu nostru conducatoriu — nu vomu ratecf, ci vomu ajunge pre cararea cea mai obla si mai securá — la tînt'a nóstra cea adevverata. Dreptu este cá, cu câti spini nu e preserata, cu câte greutati nu e impreunata acést'a cale? Câte prepastie primesdióse nu ni amenintia pre dîns'a? Câte dealuri grele si ostenitórie, cari paru a pestrece slabele nostre poteri, nu suntu de a se suf? Cátu de cu greu ni pare nóue — adeca firei nóstre stricate — a implení d. e. sî numai urmatoriulu sfatu alu Mantuitoriului nostru: „De voiesce cenev'a se vinà dupa mine, se se lapede de sine si se-'si ieie crucea s'a si se-'mi urmeze“²⁾

Cine e in stare — 'mi veti díce — a portá o lupta neintrerupta cu sine insusi pentru de a-'si infrêná patimele sale, seau chiaru de a-'si pune stavila porniriloru celoru pecatóse?

¹⁾ Ev. Joan. c. XIV. v. 6.

²⁾ Ev. Mat. c. XVI. v. 24.

O marturisescu sî eu, I. m., ca déca amu f  noi avisati intre impregiurarile ceste grele, sub cari traimu astadi numai la poterile n stre, amu trebu  — se ne pierdemu coragiulu, si se cademu — imbrancindu-ne sub sarcin'a cea grea a vietiei. — Ei, dar' suntemu crestini! si credinti'a crestina ni striga cu viersu inaltu: Mangaiat -ve! mangaiat -ve! c ci pre c tu este de ostenit ria, pre c tu este de grea caletor'  vóstra, pre at tu de puternicu este rad mulu ce 'lu aveti in Domnulu, care vegh za preste pasii vostri, portandu grigia c  se nu cadeti; seau déca — din intemplanie a-ti cad  — din vin'a vóstra, de locu ve aredica  rasi, — indreptat -ve numai catra dinsulu privirile vóstre si ve incredintiati cu totul bunetatiei sale celei atotu-poternice! Asia ne striga noue credinti'a crestina. Acést'a mangaiare a lasatu-o de mostenire dulcele nostru Mantuitoriu invetiaceiloru sei — mai 'nainte de a se  nalti  la ceriu: „Mi s'a datu tóta puterea in ceriu si pre pamentu, dreptu ace'a mergeti si invetiati tóte popórele, invetiandu-le se paz sca tóte c te v'am poruncitu v ue.“ ¹⁾ Si apoi că se nu-i sparie unu mandatu at tu de greu — adauge delocu: „Si  ca eu sum cu voi in tóte d lele pana la capetulu v cului“. ²⁾ Ce a voitu se d ca prin aceste dulcele Mantuitoriu? Éca ce: De-s  eu me voiu despartă de voi cu trupulu, si voi nu me veti mai ved  cu ochii vostrii — aci pre pamentu, dar' domnedieirea mea, cu care  mplu ceriulu si pamentulu si tóte câte suntu nici odata se va despartă de voi. Acést'a ve va usior  si lumin  in indoelile vóstre, ve va  ntar  in slabituni, ve va scut  in primesdie si ve va mangai  in necasurile si suferintiele vóstre; ma, neci firea

¹⁾ Ev. Mat. c. XXVIII. v. 18--20. — ²⁾ Ibid.

mea omenésca nu-'si va întórce ochiulu seu padítoru de catra voi; — càci abia voiú fí ajunsu intru imperatí'a Parintelui meu: „Si eu voiú rogá pre Tatalu meu, sí elu v'a dá altu Mangaiatoriu, Spiritulu adeverului, pre care lumea nu-'lu póte primí, fiendu-cà nu-'lu cunósce; ér' voi 'lu veti cunósce, càci va locuí cu voi si va fí cu voi. Nu ve voiú lasá pre voi, ci voiú vení (érasí) la voi.“¹⁾ Si unde voiú vení la voi? in sant'a taina a cuminecaturei, unde me veti aflá in tóte dílele vietiei vóstre cá pre unu pastoriu credintiosu, si 'mi veti poté spune lipsele vóstre, veti poté cercá ajutoriu contr'a dusmaniloru sufletului vostru, — ma, le veti poté recreá pre aceste cu insusiu trupulu si sangele meu. — Asia fíiloru mei iubiti! „voiú fí pururea cu voi“, ma, nu numai cu voi, ci cu toti credintiosii mei cei adeverati, „pana la capetulu lumiei.“

Iubiti ascultatori! Ce ar' poté fí pentru noi mai mangaiatoriu, ce mai fericitoriu, decâtu acést'a incredintiare? „Voiú fí pururea cu voi pana la capetulu lumiei!“ — Prigonésca-ne lumea, prigonésca-ne diavolulu, smintésca-ne si trupulu nostru „déca Isusu e cu noi si pentru noi, cine va fí contr'a nóstra?“ Cine ni va poté stricá? Isusu este acel'a, carele a invinsu pre toti acesti dusmani in trupulu seu, si cu dènsulu si prin dènsulu î-i vomu devinge sí noi, ori-cátu de debili ni se pare cà suntemu. Se nu ni pierdemu asia dara curagiulu, ci candu ne incungiura si ne ataca de tóte partíle domnulu intunerecului cu amagirile sale, candu se rescóla contr'a legiloru mintiei firea nóstra cea stricata : se strigàmu din

¹⁾ Ev. Joanu c. XIV. v. 16—19.

adênculu animei nôstre cu Psalmistulu: „Redică-voiu ochii mei la munti (ceriu) de unde va vení ajutoriulu mieu; ajutoriulu meu dela Domnulu celu ce a facutu ceriulu si pamentulu.“¹⁾

Nu! dênsulu nu va lasá petiôrele nôstre se se impie-dece, si de-sî se-ar' paré a ne uitá pre unu tempu ôre-care pentru de a ne cercá credinti'a nôstra: totusi nu ne va uitá pentru totu dé-un'a, ci va andî suspinele nôstre, cá odini-ôra ale Apostoliloru si va demandá ventului si valureloru, si va urmá linisce placuta in animile nôstre cele neliniscite.

Ce nu face I. m. ostasiulu, care scie cà se lupta sub standardulu unui conducatoriu intieptu si virtuosu? sparià-lu ôre bubuitulu tunurilor? Infricà-lu numerulu celu indoítu alu dusmanului, carele i amenintia cu spad'a trasa mórtea? — Nu! elu se pune la lupta, se apera pe viétia pe mórte, si de-sî incepe a se obosí in lupt'a inversiunata, si crâncena: totusi éra si éra 'si reculege poterile scadiute pentru de a se opune dusmanului cu asemenea curagiu. — E destulu pentru dênsulu cà scie, cà cunósce intieptiunea si virtutea ducelui seu, cari 'lu indreptatiescu a se asteptá la o invingere segura. Acésta impregiurare 'lu indémna a calcá cu petioru securu pre tóte primesdiele, a dá pieptu cu tóte greutatíle luptei: a se bate pana la celu din urma picuru de sange — pana-ce înfrânge poterea dusmanului si i-i ié din mana cunun'a învingerei.

Éca, I. m. câtu pôte o încredere sî numai firésca, ce o nutreşce adeca unu omu catra altulu! Si apoi ôre se ffa mai mica încrederea unui crestinu in Domnedieu-omulu, carele a capetatu dela Tatalu seu tóta poterea in ceriu si pre pamentu si carele ni-a apromisu ajuto-

¹⁾ Prochimenulu de Joi dela inseratu.

riulu seu contr'a dusmaniloru sufletului nostru intr'unu modu atâtu de serbatorescu? Se ne îmbrancimu, se ne lăsăm noi învinsi de greutățile ce le întempinamu pre calea virtutiei, candu — fiendu sub conducerea Domnului ostiriloru ceresci — avemu se ne asceptamu la o cununa de invingere cu multu mai stralucita decâtu ostasiulu — dupa lupt'a cascigata? Fîa! se aruncăm armele si se parasimu pre conducatoriulu nostru? Oh! nu, acést'a ar' insemná tocmai atât'a, câtu a gramadí asupr'a necredintiei celei de-antânie — alt'a sî mai mare, deóra-ce nemicu causéza o dorere mai mare mediulocitoriulu nostru domnedieescu, cá si candu 'lu parasesce peccatosulu din téma si neincredere; càci atunci 'lu lipsesce — cá se dîcu asia — de ocasiunea de a-si deprinde indurarea s'a cea mare, adeca de a se intrepune pentru dînsulu la Tatalu... Fienducà marirea si onórea s'a stà intru a impacá — precumu dîce s. Pavelu ¹⁾ „cá archireulu nostru, care a intratu prin sangele seu in Sant'a sini-a mediulocitu rescumperare vecinica“ — mereu pre Parintele seu cu peccatele nóstre si de a fí pentru noi in totu tempulu unu mediulocitoriu statornicu.

Dreptu acé'a se ne punemu totu cugetulu nostru, tóta increderea nóstra, se ne straplantamu — asia dîcundu — cu tóta fienti'a nóstra in Domnedieu, urmandu in tóte necasurile si dorerile nóstre esemplulu si strigandu cu fericitul Jovu: „Sciu eu cà Mantuitoriulu meu vietuesce, si inca in dîlele cele mai de pre urma me voiu scolá din pamentu, si in carnea acést'a voiu vedé pre Domnedieulu meu.“ ²⁾

¹⁾ Evr. c. IX. v. 11, 12.

²⁾ Jovu c. XIX. v. 25.

Da, scimu noi, că mai vietuesce inca Mantuitoriulu nostru, — prin urmare — fia cătu de mare slabitiunea noastră, fia cătu de numerosi dusmanii sufletului nostru: totusi — sperandu si incredintiandu-ne lui — elu va fi Mantuitoriulu nostru. Se nu incetamu a suspina la densusu pana nu ne va andi, se nu incetamu a bate la usia lui — pana-ce ni va deschide, se nu incetamu a ne lupta contr'a dusmaniloru nostri pana nu ne va incununa cu invingere, căci „credintiosu remane Domnedieu si nu se poate nega presine“ ¹⁾ si erasi „cuvintele Domnului cuvinte curate“. ²⁾ Aceste dar' si asemenea incredintiari domnedieesci luandu-le in socotintia mai de aprópe, óre e cu potintia, cá se ne mai indoimu, că Isusu Christosu, carele astadi s'a inaltiatu la ceriu a mersu acolo de unde a venitu pentru-cá se ne fia mediulocitoriulu nostru in celu puternicu si credintiosu la Tatalu seu?.....

Dar' apoi cu cătu trebuie se fia mai mare mangaiarea noastră sciendu că Isusu s'a inaltiatu la ceriu, nu numai cá se se intrepuna pentru noi la Parintele seu ci totu odata cá la tempulu seu se ni resplatésca ostenelele si lucrarile noastre cá unu dispunatoriu (stapânu) marinimosu — darnicu — despre ce pucine in partea a

II.

Precumu a promisu Isusu Christosu invetiaceiloru sei — inainte de inaltierea s'a la ceriuri — ajutoriulu seu celu puternicu: tocm'a asia i mangaià sí cu resplat'a ce-i ascépta in ceriu dupa invingerea cea grea si osteni-

¹⁾ II. Timot. c. II. v. 13.

²⁾ Psalm. c. XI, v. 6.

tória a necasuriloru lumei acesteia. „Aminu, Aminu, dîcu voue, că voi veti plange si ve veti dăulî, ér' lumea se va bucurá; si voi ve veti intristá ci intristarea vóstra se va întórce in bucuría!“¹⁾ „Ci éra ve voiu vedé, si se va bucurá anim'a vóstra, si nimene va poté luá bucurí'a vóstra dela voi!“²⁾ Căci „eu ve gatescu voue imperatîa, precumu mi-a gatitu mie Tatalu meu, cá se mancati si se beti la mės'a mea si se siedeti pre scaune, judecandu cele dóues prediece sementie ale lui Israilu!“³⁾

Oh mėsá stralucita, ale careia desfatari limb'a omeńsca nu le póte rostí, ale careia placeri anim'a omului nu le póte cuprinde, ci cari le sentiescu numai acele suflete, cari — scapandu de tin'a pamentului — privescu facia la facia pre Domnulú, care li-a pregatitu! Oh catu de neinsemnate trebue se ne para nóue, necasurile, suferintiele si dorerile lumei acesteia in asemenare cu acele bunuri neperitórie!

Oh santiloru Apostoli! cari ati urmatu Invetiatoriu-lui vostru celui credintiosu intru marirea ceriului, spunetî-ne celu pucinu voi, cu câtu intrece resplat'a vóstra presenta, fericirea vóstra, suferintiele si torturele ce le-ati suferitu aci — padîndu cuvintele Domnului curate! Lumea a inamaritu — ce e dreptu — dîlele vietiei vóstre, — ea v'a despretiuitu, — dar' acum'a vietiuiti pentru totu-de-a-un'a impreuna cu Isusu Christosu „mancându si bēndu la mės'a Domnului“; spiretele vóstre salta in ace'a cetate marétia alui Domnedieu, in

¹⁾ Ev. Joan. c. XVI. v. 20.

²⁾ Ib. v. 22.

³⁾ Ev. Luc'a c. XXII. v. 29.

ace'a fortarétia stralucita a ceriului, unde se desfata Domnulu ostiriloru cu alesii sei. Voi vedeti sub petiórele vóstre stelele sclipitórie si sórele celu stralucitoriu cu planetele sale, ér' de-asupr'a vóstra pre Fíiulu lui Domnedieu siediendu plinu de marire si potere de-a drépt'a Tatalui — impartesîndu si reversandu preste toti cetatienii ceriului bucuríele gatite loru dela intemeierea lumei, despre cari s. Pavelu — oracululu Spiritului santu — n'a potutu díce altu-cev'a decâtu cà „neci unu ochiu n'a vediutu, neci o urechia n'a audítu si la neci o anima n'a strabatutu, ce'a ce a pregatitu Domnedieu celoru ce 'lu iubescu pre dênsulu.“¹⁾

Éca, I. m., cu ce respłata ne ascépta sí pre noi Domnulu nostru Isusu Christosu — acolo, unde s'a suitu astadî déca „vomú fí fora macula (prihana) in cale si vomú amblá in legea Domnului si vomú cercá poruncile lui si 'lu vomú cautá cu tóta anim'a.“²⁾

Oh mangaiare! oh bucuría! oh fericire! a posedé pentru totu-de-a-un'a pre Domnedieulu iubirei vecinice — acelu isvoru nesecaveru a tóta fericirea!!

Si acumu ve intrebu — dupa cele audíte, I. m., — dícu: ve intrebu, cà ce ne mai póte tiené legati de acestu pamentu, ingreuiatu cu blastemu, candu scimu, cà ne ascépta o fericire atátu de marétia in ceriu? Ce suferintie, ce cruce, ce torture ar' poté se ne mai impiedece de pe calea virtutiei si a pietatiei (evlaviei), pe carea potemu ajunge la o marire atátu de stralucita? — Apoi abstra-gîndu dela acestea, n'ar' fí óre o pretensiune cutediatória din parte-ne a voí a ne desfatá si a domní impreuna cu

¹⁾ I. Corint. c. II. v. 9. — ²⁾ Psalm. CXVIII. v. 1, 2.

Isusu Christosu, dar' a incungiurá, a fugí de suferintiele, de dorerile si de patimele s'ale?

Departé se fía dela noi, I. m. unu asemenea cugetu, o asemenea anima, debila si slabanoga. Isusu ni-a mersu înainte acumu suntu 43 de díle — cu steagulu crucei; ér' astadí ne invétia cum se cucerimu ceriulu. — Dáti! se-i urmamu pe calea crucei, cá asia odinióra se fimu demni a-i urmă sí pre calea marirei!

De-sí e aspra calea, de-sí suntu numerosi dusimanií fericirei sufleteloru nóstre si firea nóstra e destulu de slabanóga: cu tóte aceste se nu pierdemu curagiulu, ci mai bine se strigàmu cu s. Jovu: „Scimu noi cà vietiesce inca Mantuitoriulu nostru,“ carele nu numai cà ne va sprigîní, cá unu conducatoriu credintiosu, cá se nu cademu, ci cá unu mediulocitoriu puternicu si rêvnitoriu fora parechia dupa sufletele nóstre, chiar' sí déca amu cadé éra ne va redicá, déca ne vomu re-'ntórce si 'lu vomu cercá cu anima infrânta si umilita.

Da! mai vietiesce inca Mantuitoriulu nostru, carele este nunumai sprigîntoriulu nostru aci pre pamentu, ci sí mediulocitoriulu si resplatitoriulu nostru celu marinimosu in ceriu, unde s'a înaltiatu astadi si siede de-a drépt'a lui Domnedieu, cá se ni gatésca sí nóue acolo locuintie. — Cu câtu voru fí mai mari necesurile si mai grele suferintiele, cari ni-le tramite aci pre pamentu pentru de a cercá credinti'a nóstra, si cu câtu vomu fí mai gat'a a le suportá cu rabadarea, carea elu ne-a invetiatu: cu atât'a vomu poté sperá unu rangu mai mare, unu locu mai stralucitu intru imperati'a ceriului. Acést'a credintia, acést'a sperantia e repusa in anim'a nóstra! acést'a se fía prin urmare si mangaiarea nóstra I. m.! si atunci, dar' numai atunci vomu

poté pași și a ne susține cu mâna tare și cu brațu înaltu în toate necazurile și suferințele acestei caletoare grele până cându ne va afla demni Celu ce astăzi s'a înălțiatu la ceriu a ne chema la locurile gatite întru imperația Parintelui seu. AMINU.

V. Gr. Borgovanu.

DISCURSURI ASUPR'A RETORICEI SACRE.

(Fragmentu din o *Retorica Sacra*, ce se
prepara pentru tipariu.

[Conținut].

Spre ilustrarea definițiunei oratorice lasamu se urme aci câte-va exemple din diversi autori antici și moderni.

Ce este istoria?

Éca cum ne răspundu la această întrebare prin definiune oratorica doi celebri oratori, unul în Rom'a străbuna, altulu în Jasii de astăzi, *Cicerone* și *Cogalniceanu*.

Cicerone: „Istoria e „*marturie a timpurilor, lumina a adevărului, vietă a memoriei, maestră a vietii, anunțatori a antecității.*“ („*Testis temporum, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae, nuntia vetustatis.*“ — *De Orat.* II. 9.) *)

Cogalniceanu: „*Istoria Domnii mei! este adevărată povestire și înfățișare a întemplerilor neamului omenesc; ea este rezultatulu virstelor și alu esperienței. Se poate dar' cu dreptu numi glasulu sementieloru, ce au fostu, și icon'a timpului trecut. Testamentulu lasatu de către străbuni la strănepotii lor, ca se le slugesca de talmăcire timpului de față, și de povățuire timpului*

*) La locurile citate din clasicii latini, și ici colé și la alte citatiuni, unde vomu judeca această necesariu, alăturăm și testulu originalu, ca on. leptori, cari cunosc aceste limbe, se potu gusta cu atâtu mai virtosu frumsetiele lor. Aut.

„venitoriu.“ (Cuvent. rost. la incep. an. scol. 1834 in academi'a din Jasi.)

Ce este *filosofia*?

Cicerone, care o definesce prin *genu* si *diferentia*: „*sciintia, care scruta lucrurile ddiesci si omenesci, si causele loru ultime.*“ („Sapientia est, ut a veteribus philosophis definitum est, rerum divinarum et humanarum, caussarumque, quibus hae res continentur, scientia.“ — *De offic.* II. 2. 5.)

in altu locu o esplica prin definitiune oratorica in astfelu de termini:

„*Oh duce a vietiei, filosofia! oh scrutatoria a virtutii, si isgonitoria a pecatelor; ce amu fi nu numai noi, dar ce ar fi peste totu vietia omeniloru fora tine? Tu ai infintiatu cetatile, tu ai chiamatu la trairu socialu omenii imprasciati, tu i-ai intrunitu primadata prin comuniunea locuintieloru, a casatorieloru, a cunoscintieloru si a limbei, tu ai inventatu legile, tu ai fostu maestr'a moravuriloru, si a ordinii. O di implinita bine si dupa preceptele tale, e a fi preferita nemoririi apesate de pecate.*“ (Oh vitae „philosophia dux! oh virtutis indagatrix, expultrixque vitiorum; quid non modo nos, sed omnino vita hominum sine te esse potuisset? Tu urbes peperisti, tu dissipatos homines in societatem vitae convocasti, tu eos inter se primo domiciliis, deinde conjugiiis, tum literarum et vocum communione junxisti, tu inventrix legum, tu magistra morum et disciplinae fuisti. Est autem unus dies bene et ex praeceptis tuis actus peccanti immortalitati anteponendus.“ — *Tusc. Quaest.* V. 2.)

Se damu cuventulu lui *Bossuet* si lui *Young*, se ne esplice in limb'a loru minunata, alogorica: *Ce este omulu?*!

Bossuet: „*Oh Ddieule! ce este omulu? E o'minune? este elu o mestecatura monstruosa de lucruri necompatibile? o enigma neexplicabila?! o umbra de cea ce era in originea sa? unu edificiu ruinatu, care in*

„pareții sei derimati pastrezi inca ceva din frumseti'a si
„marimea formei sale prime? Elu cadiu in ruina prin
„voia sa stricata; ocoperisiulu se urni asupra paretiloru,
„si paretii asupra fundamentului; ma desfacundu aceste
„ruine, vomu afla in remastiele acestui edificiu ruinatu
„si urmele intemeiarii, si ide'a primului desemn, si semna-
„tur'a arhitectului. Imprimatur'a lui Ddieu o porta inca
„in sine atatu de marcata, incatu nu o pote perde, si
„totu odata atatu de slabita, incatu nu i pote urma.“

Astfelu elocintele Bossuet; pe candu Young eca cum
explica acelasi lucru, asemenea intr'o limba alegorica, prin
antitese iscusite, frapatorie:

„Mestecatura minunata de doue nature diferite, omulu
„e centrulu, unde se atingu doue opuse nefinite. Elu forma
„nuanti'a delicata, care unesce doue extreme. Anclu stra-
„lucitu, elu cuprinde midiloculu in lantiulu nemesuratu
„alu fiintieloru, cari descindu dela Ddieu pana in nimicia
„(neesistintia). Radia purcesa din ddieire; schitia neper-
„fepta; portretu intunecatu alu marimii supreme; nepo-
„tintiosu infante alu poterii, si mostenu alu gloriei; unu
„slabu memoritoriu, o insecta nefinita, unu verme, unu
„Ddieu!“

Voiti a asculta pe fericitulu Ludovicu Granat. in ce
termini mariti explica: *Ce este rogatiunea?*!

„Rogatiunea — dice elu — este unirea cu Ddieu, si
„cufundarea in marea adunca a dulcetiei si iubirii neme-
„surate ddiesci. Rogatiunea este esirea sufletului spre in-
„tempinarea lui Ddieu, candu acest'a vine la dînsulu; lu
„trage la sine ca pre unu vecinu, lu primesce pe ospetiu
„in sine ca in baseric'a sa; acolo lu posiede, lu iubesce,
„lu gusta Rogatiunea e catedr'a spiretuala, in care
„sufletulu siede la petiorele Domnului, ascultandu invetia-
„tur'a lui, primindu influintiele indurariloru lui. etc.

Cu ce trasure stralucite depinge elocintele Flechiér
natur'a barbatiei adeverate!

„Nu concepeti — eschiama elu — acestu cuventu ca

„o cutezare vana, indiscreta, care cerca perichlulu pentru
„ensusi perichlulu, care se espune fora fruptu, si care nu
„are de scopu, decâtu reputatiunea si aplaudele desierte
„ale omeniloru. Eu vorbescu de o cutezare intielepta si
„regulata, care capeta curagiu la privirea inimiciloru,
„care din perichlulu ensusi trage avantagiurile sale; ma
„care si-cumpenesce poterile, si intreprende lucruri grele,
„dar' nu se lasa sedusa le celé neposibile, care nu lasa
„nimícu intemplerii orbe din cé'a ce pote fi efeptuitu prin
„intieleptiune; capabila in fine a cutezá totu, candu ori-ce
„sfatu e fora folosu, si parata a mori invingundu, séu a
„supratraí in nefericirea sa impleñindu detoríntiele sale“ !

(Va urmă).

BESERIC' A. *)

I.

Candu in di de serbatóre
Rugei clopote resuna,
Buni crestinií, ^{cu} micu cu mare } rep.
La Beserica se aduna }
La-nchinare de-mpreuna;

II.

Cáci prin rugi impreunate
Ce-n Beserici le 'baltiámu;
Candu noi frate langa frate } rep.
Sant'a „Slujba“ ascultámu, }
Multu, o multu ne ajutamú !

*) Publicámú cu viua placere in colónele foiei nóstre acésta
poesia, ce o primirámú din Bucovin'a, insocita de urmatóriele orduri :

Domnule Redactoru ! De-ai aflá de potrivitu, binevoiesce a
incuviintiá comunicarea aice urmatórieloru stihuri, si color'a-lalti
confrati ai nostri romani si sateni, carii cu buna-séma totu asia de
cu placere cá si noi, cetescu pretiuitele aceste „Scrieri.“ — Stihu-
rile acestea, compuse de unu preutu de-aice dela noi (din Stupc'a,
Iracliú Porumbescu) se canta de scolarasii si scoleritiele scoliloru
satesci in beserici, si anume intre manecate [utrenia] si intre s.
Liturgia, si cum vedemu, multu placu la poporu.

III.

Vedi, mnelutii-'n timpu de veara
La isvóre cum grabescu!...
Ei a setei ferbintiala }
A si-o recorí dorescu } *rep.*
Apoi veseli dantiuescu.

IV.

Astu-feliu omalu in vicatia
Duce sete, duce doru
De 'ntarire, de dulceatia }
De-unu cerescu si santu isvoru } *rep.*
Sufletula recoritoriu.

V.

Rug'a e, care 'ntaresce
Rug'a-e riu desfatatoriu
In Biserici ce-isvoresce }
Dulce si recoritoriu } *rep.*
Catra ceriuri ducatoriu!

VI.

Lumea och, de rele-e plina
Ne 'ncetatu ce ne-'mbuldiescu
Iara rug'a cea crestina }
Este-unu palosiu ingerescu } *rep.*
Relele nu indrasnescu!

VI.

De ace'a-'n serbatóre
Rugei semnu dac' audímu,
Toti crestinii, micu cu mare, }
La Biserici se grabimu, } *rep.*
Sufletulu se ne-'ntarimu!